

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ
ΓΝΩΜΗ

Δ102 ΕΑΔΗΣΥ/ 2023

άρθρο 347 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. γδ' του ν. 4412/2016., όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 του ν. 4912/2022

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

της παρ. 5 του άρθρου 353 του ν. 4412/2016, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 10 του ν.4912/2022

Στην Αθήνα σήμερα, **20 Σεπτεμβρίου 2023**, ημέρα Τετάρτη και ώρα 11:30 π.μ., στα επί της οδού Κεφαλληνίας 45 και Κομνά Τράκα γραφεία της, συνήλθε η ΕΠΙΤΡΟΠΗ της **ΕΝΙΑΙΑΣ ΑΡΧΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ** (εφεξής «*Αρχή*» ή «*ΕΑΔΗΣΥ*») σε συνεδρίαση, μετά από σχετική πρόσκληση της Προέδρου, η οποία γνωστοποιήθηκε νομίμως και εμπροθέσμως σε όλα τα Μέλη.

Τα προσκληθέντα Μέλη της Επιτροπής παρέστησαν κατά τη συνεδρίαση, ως εξής:

Λόγω κωλύματος της Προέδρου κ. Ανδρονίκης Θεοτοκάτου που απουσίασε, καθήκοντα Προεδρεύουσας άσκησε η κ. Ευαγγελία Κουτούπα.

Προεδρεύουσα (Σύμβουλος): Ευαγγελία Κουτούπα

Σύμβουλος : Δημήτριος Χανής

Μέλη: Χρυσάνθη Ζαράρη

Βασιλική Σκαρτσούνη

Δημήτριος Σταθακόπουλος (μέσω τηλεδιάσκεψης)

Το Μέλος Αδάμ Καραγλάνης απουσίασε δικαιολογημένα λόγω κωλύματος.

Γραμματέας: Αθανάσιος Λαμπράκης, ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού.

Εισηγήτρια : Δήμητρα Παπασταματίου, ΕΕΠ Ειδικότητα Νομικών Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης παρέστησαν, η εισηγήτρια, Δ. Παπασταματίου, η

Προϊσταμένη του Τμήματος Ελέγχου Αιτημάτων Διαπραγμάτευσης, Μ. Παναγοηλιοπούλου και η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Ελέγχου, Μ. Σιδέρη, που αποχώρησαν πριν την έναρξη της διαδικασίας ψηφοφορίας και λήψης της απόφασης από τα Μέλη της Επιτροπής.

Θέμα: Παροχή σύμφωνης γνώμης της Αρχής για την προσφυγή στη διαδικασία διαπραγμάτευσης, σύμφωνα με το άρθρο 32 παρ. 2 περιπτ. γ, του ν.4412/2016, για την ανάθεση σύμβασης υπηρεσίας καθαρισμού αθλητικών εγκαταστάσεων του Δήμου Ηρακλείου Αττικής, προϋπολογιζόμενης αξίας 55.415,80 ευρώ άνευ ΦΠΑ, για χρονικό διάστημα είκοσι (20) εβδομάδων.

Με το υπ' αριθμ. πρωτ. 15847/03.08.2023 έγγραφο του Δήμου Ηρακλείου Αττικής (αριθ. πρωτ. εισερχ. Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. 3500/04.08.2023), όπως συμπληρώθηκε με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στις 30.08.2023 (αριθ. πρωτ. εισερχ. Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ 3766/31.08.2023), ζητείται η παροχή σύμφωνης γνώμης της Αρχής για την προσφυγή στη διαδικασία διαπραγμάτευσης, για την ανάθεση σύμβασης υπηρεσίας καθαρισμού αθλητικών εγκαταστάσεων προϋπολογιζόμενης αξίας 55.415,80 ευρώ άνευ ΦΠΑ, για χρονικό διάστημα είκοσι (20) εβδομάδων.

I. ΙΣΤΟΡΙΚΟ – ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Από τη μελέτη των στοιχείων του φακέλου της υπόθεσης προκύπτουν τα ακόλουθα:

1.Την 1/3/2022 η Διεύθυνση Αθλητισμού Παιδείας του Δήμου Ηρακλείου συνέταξε μελέτη, με τίτλο «Υπηρεσίες καθαρισμού αθλητικών εγκαταστάσεων», για δύο (2) έτη, συνολικού ενδεικτικού προϋπολογισμού 307.857,22 €, άνευ ΦΠΑ, η οποία περιελάμβανε τέσσερις (4) Ομάδες ως εξής:

ΟΜΑΔΑ Α: Χρονικής διάρκειας ογδόντα τριών εβδομάδων (83) και εκτιμώμενης αξίας 246.934,62 €, άνευ ΦΠΑ.

ΟΜΑΔΑ Β: Χρονικής διάρκειας δέκα (10) εβδομάδων και εκτιμώμενης αξίας 24.369,04 €, άνευ ΦΠΑ.

ΟΜΑΔΑ Γ: Χρονικής διάρκειας δέκα (10) εβδομάδων και εκτιμώμενης αξίας 24.369,04 €, άνευ ΦΠΑ.

ΟΜΑΔΑ Δ: Χρονικής διάρκειας πέντε (5) εβδομάδων και εκτιμώμενης αξίας 12.184,52 €, άνευ ΦΠΑ.

Στις 17/5/2022 με την υπ' αριθμ. 103/2022 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής, εγκρίθηκαν οι τεχνικές προδιαγραφές της ανωτέρω μελέτης, καθώς και ο τρόπος εκτέλεσης της υπηρεσίας ως εξής :

α) για το ποσό των 246.934,62 € άνευ ΦΠΑ, με τη διαδικασία του ανοιχτού διεθνούς ηλεκτρονικού διαγωνισμού σύμφωνα με το άρθρο 27 του ν.4412/2016 και β) για το ποσό των 60.922,60 €, άνευ ΦΠΑ (συνολικό ποσό των ομάδων Β, Γ, Δ) με τη

διαδικασία της παρέκκλισης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 παρ.10 του ν.4412/16.

Στις 25-7-2022 με την υπ' αριθμ. 160/25-7-2022 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής, εγκρίθηκαν οι όροι διακήρυξης για την Ομάδα Α της σχετικής μελέτης, με προϋπολογισμό 246.934,62 €, άνευ ΦΠΑ, χρονικής διάρκειας ογδόντα τριών (83) εβδομάδων .

2.Στις 5/9/2022, με την υπ' αριθμ. 186/2022 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής, εγκρίθηκε η ματαίωση της διαγωνιστικής διαδικασίας σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 106 του ν.4412/2016 και η επαναπροκήρυξη νέου ανοικτού διαγωνισμού άνω των ορίων, με βάση τις νέες κατώτατες αμοιβές (αναπροσαρμογή του κατώτατου μισθού και κατώτατου ημερομισθίου, για τους υπαλλήλους και τους εργατοτεχνίτες όλης της χώρας που δημοσιεύτηκε στις 21-4-2022 στο ΦΕΚ 2030/τ.Β.) σύμφωνα με το υπ' αριθμ. πρωτ. 18161/09-09-2022 πρακτικό της αρμόδιας επιτροπής διεξαγωγής του διαγωνισμού.

Στις 5/10/2022 συντάχθηκε η υπ' αριθμ. ΔΠΑΠ 22/2022 νέα επικαιροποιημένη μελέτη (σύμφωνα με τις νέες αναπροσαρμογές του κατώτατου μισθού) από τη Διεύθυνση Αθλητισμού Παιδείας, με τίτλο, «Υπηρεσίες καθαρισμού αθλητικών εγκαταστάσεων για 200 εβδομάδες» συνολικού ενδεικτικού προϋπολογισμού 505.156,88 € άνευ ΦΠΑ, η οποία περιελάμβανε τις κάτωθι ομάδες ως εξής:

ΟΜΑΔΑ Α: Χρονικής διάρκειας εκατόν εξήντα εβδομάδες (160) και εκτιμώμενης αξίας 405.705,60 €, άνευ ΦΠΑ.

ΟΜΑΔΑ Β: Χρονικής διάρκειας δέκα (10) εβδομάδων και εκτιμώμενης αξίας 24.369,04 €, άνευ ΦΠΑ

ΟΜΑΔΑ Γ: Χρονικής διάρκειας δέκα (10) εβδομάδων και εκτιμώμενης αξίας 24.369,04 €, άνευ ΦΠΑ_

ΟΜΑΔΑ Δ: Χρονικής διάρκειας δέκα (10) εβδομάδων και εκτιμώμενης αξίας 25.356,60 €, άνευ ΦΠΑ

ΟΜΑΔΑ Ε: Χρονικής διάρκειας δέκα (10) εβδομάδων και εκτιμώμενης αξίας 25.356,60 €, άνευ ΦΠΑ.

Στις 31/10/2022 με την υπ' αριθμ. 246/2022 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής, εγκρίθηκαν οι τεχνικές προδιαγραφές της ανωτέρω μελέτης, καθώς και ο τρόπος εκτέλεσης της υπηρεσίας ως εξής :

α) για το ποσό των 405.705,60 €, άνευ ΦΠΑ, με τη διαδικασία του ανοικτού διεθνούς ηλεκτρονικού διαγωνισμού σύμφωνα με το άρθρο 27 του ν.4412/2016 και β) για το ποσό των 99.451,28 €, άνευ ΦΠΑ (συνολικό ποσό των ομάδων Β, Γ, Δ και Ε) με τη διαδικασία της παρέκκλισης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 παρ.10 του ν.4412/16.

Ο ηλεκτρονικός διαγωνισμός, άνω των ορίων, για την ανάθεση υπηρεσιών καθαρισμού αθλητικών εγκαταστάσεων διάρκειας εκατόν εξήντα (160) εβδομάδων, με ενδεικτικό προϋπολογισμό 405.705,60 €, άνευ ΦΠΑ (Ομάδα Α της προαναφερόμενης μελέτης) είχε καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών στις 9.01.2023.

Στις 4/1/2023, με την υπ' αριθμ. 1/2023 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής, εγκρίθηκε η παράταση της καταληκτικής ημερομηνίας υποβολής των προσφορών στον διαγωνισμό, λόγω αιτημάτων παροχής διευκρινίσεων που υποβλήθηκαν από

υποψηφίους οικονομικούς φορείς και ορίστηκε ως νέα καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών η 23^η/1/2023 και ως νέα ημερομηνία ηλεκτρονικής αποσφράγισης η 25^η/01/2023.

Στις 22/3/2023 η αρμόδια επιτροπή διεξαγωγής του διαγωνισμού, σύμφωνα με το υπ' αριθμ. οικ. 5936/22-3-2023 έγγραφο της, προς το Αυτοτελές Γραφείο Νομικής Υπηρεσίας της αναθέτουσας αρχής, αναφέρει τα κάτωθι ως προς τις συμμετέχουσες εταιρείες στον εν λόγω διαγωνισμό :

Οι συμμετέχουσες εταιρείες ήταν οι εξής:

«SQS SERVICE QUALITY SYSTEMS A.E.»,

«[.....]»,

«ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΩΝ -ΕΠΙΣΚΕΥΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ με δ.τ. "MAGIC FRESH FACILITY LTD"»,

«3G FACILITIES- SERVICES ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ-ΔΙΑΘΕΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ»

3. Από τον έλεγχο των υποβληθέντων δικαιολογητικών των υποψηφίων αναδόχων προέκυψαν, σύμφωνα με τη νομική υπηρεσία, τα εξής :

A. Σχετικά με τη συμμετοχή της εταιρείας «SQS SERVICE QUALITY SYSTEMS

A.E.», από το ΕΕΕΣ που προσκόμισε προκύπτει ότι στο Μέρος ΙΙΙ [Λόγοι αποκλεισμού] ενότητα Γ [Λόγοι που σχετίζονται με αφερεγγυότητα, σύγκρουση συμφερόντων ή επαγγελματικό παράπτωμα] στο χωρίο *«πρώρη καταγγελία, αποζημιώσεις ή άλλες παρόμοιες κυρώσεις»* έχει δοθεί θετική απάντηση. Ο συγκεκριμένος λόγος συνιστά δυνητικό λόγο αποκλεισμού (αρ. 73 παρ. 4 περ. στ του ν.4412/2016) που έχει συμπεριληφθεί στη Διακήρυξη και, ως εκ τούτου, συνιστά λόγο αποκλεισμού του οικονομικού φορέα σύμφωνα με τα ανωτέρω. Στην Υπεύθυνη Δήλωση που κατέθεσε η εταιρεία αναφέρει ότι: *«Δεν έχουμε υποστεί καταγγελία σύμβασης ή επιβολή αποζημίωσης. Για την περίπτωση που ήθελε θεωρηθεί ότι στην έννοια των παρόμοιων κυρώσεων του άρθρου 73 παρ. 4 περ. στ του ν.4412/2016 περιλαμβάνεται κάθε επιβαλλόμενο πρόστιμο ή ποινική ρήτρα κατά την εκτέλεση δημόσιας σύμβασης - για το οποίο όμως επιφυλασσόμαστε - αναφέρουμε τις κάτωθι περιπτώσεις επιβολής προστίμων που έχουν κοινοποιηθεί στην εταιρεία μας.»* Ο οικονομικός φορέας ανέφερε τα μέτρα που έχει λάβει προκειμένου να αποδείξει την αξιοπιστία του παρά την ύπαρξη σχετικού λόγου αποκλεισμού.

B. Σχετικά με τη συμμετοχή της εταιρείας «.....», από το ΕΕΕΣ που

προσκόμισε προκύπτει ότι στο Μέρος ΙΙΙ [Λόγοι αποκλεισμού] ενότητα Γ [Λόγοι που σχετίζονται με αφερεγγυότητα, σύγκρουση συμφερόντων ή επαγγελματικό παράπτωμα] στην περίπτωση *«Αθέτηση των υποχρεώσεων στον τομέα του εργατικού δικαίου»* έχει δοθεί θετική απάντηση. Ο συγκεκριμένος λόγος συνιστά δυνητικό λόγο αποκλεισμού (αρ. 73 παρ. 4 περ. α του ν.4412/2016) που έχει συμπεριληφθεί στη Διακήρυξη κι, ως εκ τούτου, συνιστά λόγο αποκλεισμού του οικονομικού φορέα σύμφωνα με τα ανωτέρω, ωστόσο στη σχετική δήλωση του οικονομικού φορέα αναφέρεται η λήψη μέτρων προκειμένου να αποδειχθεί η αξιοπιστία του, παρά την ύπαρξη σχετικού λόγου αποκλεισμού.

Γ. Σχετικά με τη συμμετοχή της «ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΩΝ -ΕΠΙΣΚΕΥΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ με δ.τ. "MAGIC FRESH FACILITY LTD"», από το ΕΕΕΣ που προσκόμισε προκύπτει ότι στο Μέρος ΙΙΙ [Λόγοι αποκλεισμού] ενότητα Γ [Λόγοι που σχετίζονται με αφερεγγυότητα, σύγκρουση συμφερόντων ή επαγγελματικό παράπτωμα] στην περίπτωση «*Αθέτηση των υποχρεώσεων στον τομέα του εργατικού δικαίου*» έχει δοθεί θετική απάντηση. Ο συγκεκριμένος λόγος συνιστά δυνητικό λόγο αποκλεισμού (αρ. 73 παρ. 4 περ. θ του ν.4412/2016) που έχει συμπεριληφθεί στη Διακήρυξη κι, ως εκ τούτου, συνιστά λόγο αποκλεισμού του οικονομικού φορέα σύμφωνα με τα ανωτέρω, μολονότι πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι δεν έχουν επιβληθεί πράξεις επιβολής προστίμου. Περαιτέρω, ο οικονομικός φορέας αναφέρει ότι έχει λάβει μέτρα αυτοκάθαρσης.

Δ. Σχετικά με τη συμμετοχή της εταιρείας με την επωνυμία «3G FACILITIES-SERVICES ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ-ΔΙΑΘΕΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ», από το ΕΕΕΣ που προσκόμισε προκύπτει ότι στο Μέρος ΙΙΙ [Λόγοι αποκλεισμού] ενότητα Γ [Λόγοι που σχετίζονται με αφερεγγυότητα, σύγκρουση συμφερόντων ή επαγγελματικό παράπτωμα] στην περίπτωση «*πρώρη καταγγελία, αποζημιώσεις ή άλλες παρόμοιες κυρώσεις*» έχει δοθεί θετική απάντηση. Ο συγκεκριμένος λόγος συνιστά δυνητικό λόγο αποκλεισμού (αρ. 73 παρ. 4 περ. στ του ν.4412/2016) που έχει συμπεριληφθεί στη Διακήρυξη και ως εκ τούτου συνιστά λόγο αποκλεισμού του οικονομικού φορέα σύμφωνα με τα ανωτέρω. Ωστόσο, ο παραπάνω οικονομικός φορέας προκειμένου να αποδείξει την αξιοπιστία του παρά την ύπαρξη σχετικού λόγου αποκλεισμού αναφέρει στη σχετική δήλωσή του ότι έχει λάβει μέτρα.

Η αρμόδια επιτροπή διεξαγωγής του διαγωνισμού αναφέρει : «*Σε συνέχεια των ανωτέρω και σύμφωνα με την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 7102/5-4-2023 γνωμοδότηση του Αυτοτελούς Γραφείου της Νομικής Υπηρεσίας του Δήμου προκύπτει ότι :*

Η αρμόδια Επιτροπή διεξαγωγής του διαγωνισμού οφείλει να αξιολογήσει αν τα επικαλούμενα από τους οικονομικούς φορείς ληφθέντα επανορθωτικά μέτρα είναι σαφή, συγκεκριμένα, αναλυτικά, αποδείξιμα και επαρκή και αν αποδεικνύονται από αποδεικτικά έγγραφα. Στην περίπτωση που δεν αποδεικνύεται η αξιοπιστία του οικονομικού φορέα ή χρειάζονται πρόσθετες διευκρινίσεις αναφορικά με τα επανορθωτικά μέτρα που έλαβε πρέπει να ζητηθεί η προσκόμισή τους. Ακολούθως, η αναθέτουσα αρχή συντάσσει σχέδιο απόφασης το οποίο αποστέλλει στην ειδική Επιτροπή της παρ. 9 του άρθρου 73 του Νόμου 4412/2016 (Επιτροπή τριετούς θητείας που συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων). Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 8 του Ν.4412/2016, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, η απόφαση της αναθέτουσας αρχής για τη διαπίστωση της επάρκειας ή μη των επανορθωτικών μέτρων εκδίδεται μετά από σύμφωνη γνώμη της άνω Επιτροπής της παρ. 9 του άρθρου 73 του Νόμου 4412/2016, που εκδίδεται εντός προθεσμίας 40 ημερών από την περιέλευση σ' αυτήν του σχεδίου απόφασης της αναθέτουσας αρχής, συνοδευόμενου από όλα τα σχετικά στοιχεία».

Στις 12/4/2023 το Τμήμα Αθλητισμού του Δήμου με το υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 7614/12-4-2023 έγγραφο προς το Τμήμα Προμηθειών, εκθέτει την αναγκαιότητα επείγουσας

ανάθεσης για την καθαριότητα των αθλητικών χώρων του Δήμου για τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας. Η τελευταία σύμβαση για την κάλυψη των σχετικών αναγκών έληξε στις 16.04.23.

Στις 12/4/2023 το Τμήμα Αθλητισμού του Δήμου συνέταξε την υπ' αριθμ. ΔΠΑΠ 11/2023 νέα μελέτη για την καθαριότητα των αθλητικών εγκαταστάσεων ενδεικτικού προϋπολογισμού 27.707,90 € χωρίς ΦΠΑ, με χρονική διάρκεια δέκα (10) εβδομάδων και με προσφυγή στη διαδικασία του άρθρου 32 του ν.4412/16.

Κατόπιν των ανωτέρω, στις 17/05/2023 εκδόθηκε η **υπ' αριθμ. Δ56 ΕΑΔΗΣΥ/2023** σύμφωνη γνώμη της Αρχής, μετά από σχετικό αίτημα του Δήμου, για την προσφυγή στην διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης, βάσει του άρθρου 32 παρ. 2 περ. γ' του Ν.4412/16, για την ανάθεση της εν λόγω σύμβασης παροχής υπηρεσιών καθαρισμού αθλητικών εγκαταστάσεων, προϋπολογιζόμενης δαπάνης 27.707,90 ευρώ, άνευ ΦΠΑ, για χρονικό διάστημα δέκα (10) εβδομάδων.

4. Εν συνεχεία, στις 26/05/2023, στάλθηκαν από την επιτροπή διεξαγωγής του διαγωνισμού προς τις συμμετέχουσες εταιρίες έγγραφα για την υποβολή συμπληρωματικών διευκρινίσεων (εντός δέκα ημερών) προς απόδειξη λήψης των επικαλούμενων ληφθέντων επανορθωτικών μέτρων. Στις 02/06/2023 στάλθηκαν τα διευκρινιστικά έγγραφα εκ μέρους των οικονομικών φορέων «[.....]» και «SQS SERVICE QUALITY SYSTEMS A.E.», και στις 03/06/2023 εκ μέρους του οικονομικού φορέα «3G FACILITIES- SERVICES», μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας του ΕΣΗΔΗΣ.

Στις 19/06/2023 υπογράφηκε η σύμβαση με την εταιρία «ΔΟΤΙΚΗ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ» διάρκειας δέκα (10) εβδομάδων η οποία έληξε στις 27/08/2023.

Στις 10/07/2023, διαβιβάστηκε στην αρμόδια Επιτροπή της παρ. 9 του άρθρου 73 του Ν.4412/2016, για την εξέταση των ληφθέντων επανορθωτικών μέτρων, το με αριθμ. πρωτ. 14171/10-7-2023 2^ο Πρακτικό της Επιτροπής καθώς και οι σχετικοί φάκελοι και στοιχεία όλων των συμμετεχόντων.

Στις 25/07/2023 το Τμήμα Αθλητισμού γνωστοποίησε στην αρμόδια υπηρεσία του Δήμου την ανάγκη νέας επείγουσας ανάθεσης σύμβασης για την παροχή υπηρεσιών καθαρισμού αθλητικών εγκαταστάσεων προϋπολογιζόμενης αξίας 55.415,80 άνευ ΦΠΑ, για χρονικό διάστημα είκοσι (20) εβδομάδων, λόγω της αδυναμίας καθαριότητας των αθλητικών χώρων με ίδια μέσα και του χρονοβόρου των διαδικασιών ολοκλήρωσης του ηλεκτρονικού διαγωνισμού.

5. Εν συνεχεία στις **02/08/2023** η Γνωμοδοτική Επιτροπή Επάρκειας Επανορθωτικών Μέτρων του άρθρου 73 παρ. 9 ν. 4412/2016 απέστειλε το υπ' αριθ. πρωτ. ΕΑΔΗΣΥ:3159/02-08-2023 έγγραφο με το οποίο ζητάει από την Αναθέτουσα Αρχή να προβεί σε επιπλέον ενέργειες σχετικά με την υποβληθείσα υπόθεση. Η αναθέτουσα αρχή επισημαίνει σχετικά το γεγονός ότι « η απόφαση για τη διαπίστωση της επάρκειας ή μη των επανορθωτικών μέτρων εκδίδεται σε προθεσμία που τάσσεται εκ του νόμου εντός **40 ημερών** από την περιέλευση σ' αυτήν των σχεδίων

αποφάσεων της αναθέτουσας αρχής, η οποία θα προσμετρηθεί και θα εκκινήσει εκ νέου από την ημερομηνία αποστολής του νέου φακέλου στην Ειδική Επιτροπή.»

Επιπλέον η αιτούσα υπογραμμίζει ότι : «Σε ανάλογες περιπτώσεις διαγωνισμών στο παρελθόν (προ της έκδοσης της υπ' αρ. 102080/24.10.2022 υ.α.) οι αρμόδιες Επιτροπές Διενέργειας των διαγωνισμών παρέθεταν τους επικαλούμενους από τους υποψήφιους οικονομικούς φορείς λόγους αποκλεισμού και τα επικαλούμενα από τους ίδιους επανορθωτικά μέτρα σε απόδειξη της αξιοπιστίας τους και η Ειδική Επιτροπή της παρ. 9 του αρ. 73 του Ν.4412/2016 αποφαινόταν δεσμευτικά. Η με αριθ. 102080/24.10.2022 (Β' 5623) απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων δημοσιεύθηκε τον Οκτώβριο του 2022, **πλην, όμως, η Οδηγία με αρ. 37122 του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων** προς τις αναθέτουσες αρχές αναφορικά με την υποβολή αιτημάτων για παροχή σύμφωνης γνώμης από την Επιτροπή της παρ. 9 του αρ. 73 του Ν.4412/2016 **μας κοινοποιήθηκε τον Απρίλιο του έτους 2023.** [...]

[...] Στην προκειμένη περίπτωση η αρμόδια Επιτροπή Διενέργειας του διαγωνισμού έπρεπε να αξιολογήσει πλήθος στοιχείων/προσφυγών και δικαστικών αποφάσεων που της ετέθησαν υπόψη, από τέσσερις (4) μάλιστα οικονομικούς φορείς, γεγονός που κατέστησε ιδιαίτερα χρονοβόρο και δυσχερές το έργο της, κατά τρόπο που υπερβαίνει τις συνήθεις διαδικασίες και απαιτήσεις μια Επιτροπής Διαγωνισμού. Μάλιστα, δέον να σημειωθεί, ότι λόγω του πλήθους των παραβάσεων της εργατικής νομοθεσίας που έπρεπε να αξιολογηθούν η Επιτροπή είχε αποστείλει και σχετικό αίτημα στο ΣΕΠΕ, το οποίο ως σήμερα δεν έχει απαντηθεί.

[...] Στις 10/7/2023, κατόπιν συγκέντρωσης όλων των απαραίτητων συμπληρωματικών διευκρινιστικών εγγράφων από τους οικονομικούς φορείς απέστειλε το υπ' αριθμ. πρωτ. 14171/2023 πρακτικό/σχέδιο απόφασης περί εξέτασης της επάρκειας ή μη των επανορθωτικών μέτρων, το οποίο απαντήθηκε με το υπ' αριθμ. πρωτ. ΕΑΔΗΣΥ 3159/2-8-2023 έγγραφο της Γνωμοδοτικής Επιτροπής περί Επάρκειας Επανορθωτικών Μέτρων. Στο έγγραφό της αυτό, όμως, η Γνωμοδοτική Επιτροπή απείχε από την έκδοση γνώμης αναπέμποντας την υπόθεση στην αναθέτουσα αρχή για να ενεργήσει σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα σ' αυτό. Όσον αφορά ειδικότερα στους δύο από τους τέσσερις συνολικά οικονομικούς φορείς η Γνωμοδοτική Επιτροπή επικαλέστηκε προηγηθείσες γνωμοδοτήσεις της υπέρ της επάρκειας ή μη των ληφθέντων από τους οικονομικούς αυτούς φορείς επανορθωτικών μέτρων. [...]

Στο προκείμενο στάδιο εκκρεμεί η μελέτη των πολυσέλιδων γνωμοδοτήσεων και η σύνταξη και αποστολή εκ νέου σχεδίου απόφασης σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στο υπ' αριθμ. πρωτ. ΕΑΔΗΣΥ 3159/2-8-2023 έγγραφο της Γνωμοδοτικής Επιτροπής, που είναι επίσης επίπονο έργο. Δεδομένης της περιόδου των θερινών διακοπών του Αυγούστου και της απουσίας λόγω άδειας των μελών της Επιτροπής Διενέργειας του Διαγωνισμού εντός των αμέσως επόμενων ημερών θα διαβιβαστεί στην Οικονομική Επιτροπή του Δήμου εισήγηση για την ανακήρυξη προσωρινού αναδόχου.”

Ως εκ των ανωτέρω, η αιτούσα αναφέρει ότι η αρχική παροχή σύμφωνης γνώμης για προσφυγή του Δήμου στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης βάσει του αρ. 32 παρ. 2 περ. γ' του Ν.4412/2016 για την ανάθεση σύμβασης παροχής υπηρεσιών καθαρισμού αθλητικών εγκαταστάσεων για το

διάστημα των δέκα (10) εβδομάδων (αριθμ. Δ56ΕΑΔΗΣΥ/2023) δεν παρέστη επαρκής, με αποτέλεσμα να απαιτείται εκ νέου παροχή σύμφωνης γνώμης για ανάθεση νέας σύμβασης για επιπλέον χρονικό διάστημα, μέχρι να καταστεί δυνατή η ολοκλήρωση του διαγωνισμού.

Επιπλέον η αιτούσα ζητά να ληφθεί υπόψη ότι *«διανύουμε προεκλογική περίοδο και κυρίως ότι η απρόσκοπτη λειτουργία των αθλητικών εγκαταστάσεων και η προστασία της δημόσιας υγείας είναι ζητήματα μείζονος σημασίας»*.

6. Κατόπιν των ανωτέρω, η αιτούσα με το με α.π. 15874/3.08.23 έγγραφό της (α.π. ΕΑΔΗΣΥ 3500/04.08.23) αιτείται την παροχή σύμφωνης γνώμης για προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης βάσει του άρθ. 32 παρ. 2 περ. γ' του Ν.4412/2016 για ανάθεση νέας σύμβασης καθαρισμού αθλητικών εγκαταστάσεων προϋπολογιζόμενης αξίας 55.415,80 ευρώ, άνευ ΦΠΑ, για χρονικό διάστημα είκοσι (20) εβδομάδων, μέχρι να καταστεί δυνατή η ολοκλήρωση του διαγωνισμού.

II. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

7. Η διάταξη του άρθρου 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016, η οποία ενσωματώνει στο εθνικό δίκαιο την αντίστοιχη διάταξη του άρθρου 32 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, προβλέπεται ότι:

"2. Η διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση μπορεί να χρησιμοποιείται για δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών σε οποιαδήποτε από τις κατωτέρω περιπτώσεις: [...] γ) στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο, εάν λόγω κατεπείγουσας ανάγκης οφειλόμενης σε γεγονότα απρόβλεπτα για την αναθέτουσα αρχή, δεν είναι δυνατή η τήρηση των προθεσμιών που προβλέπονται για τις ανοικτές, κλειστές ή ανταγωνιστικές διαδικασίες με διαπραγμάτευση. Οι περιστάσεις που επικαλούνται οι αναθέτουσες αρχές για την αιτιολόγηση της κατεπείγουσας ανάγκης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να απορρέουν από δική τους ευθύνη.»

III. ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

8. Το αίτημα αφορά σε προσφυγή στη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού για την ανάθεση σύμβασης υπηρεσιών υπό την έννοια του άρθρου 2 παρ. 1 περ. 9 του ν. 4412/2016.

Για την προτεινόμενη βάσει του εξεταζόμενου αιτήματος σύμβαση, προϋπολογισθείσας αξίας 55.415,80 ευρώ, άνευ ΦΠΑ, συντρέχει η αρμοδιότητα της Αρχής κατ' άρθρο 347 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. γδ' του ν. 4412/2016, όπως ισχύει, για την παροχή σύμφωνης γνώμης, ενώπει της εν εξελίξει διαγωνιστικής διαδικασίας που έχει προκηρυχθεί για «Υπηρεσίες καθαρισμού αθλητικών εγκαταστάσεων», συνολικού ενδεικτικού προϋπολογισμού 405.705,60 € άνευ ΦΠΑ (πρβλ. Δ56ΕΑΔΗΣΥ/2023 σύμφωνη γνώμη), καθώς και της προηγούμενης ανάθεσης σύμβασης όμοιου

αντικειμένου, ποσού 27.707,90 ευρώ χωρίς ΦΠΑ. Εν προκειμένω, η νομική βάση για την υποβολή του αιτήματος της αναθέτουσας αρχής είναι η διάταξη του άρθρου 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016 (κατεπείγουσα ανάγκη οφειλόμενη σε απρόβλεπτη κατάσταση), καθώς αυτήν επικαλείται ρητά ο φορέας.

9. Η διαδικασία με διαπραγμάτευση έχει εξαιρετικό χαρακτήρα και επιτρέπεται να εφαρμόζεται μόνο στις περιοριστικώς απαριθμούμενες στα άρθρα 26 και 32 του ν. 4412/2016 περιπτώσεις με τα οποία μεταφέρθηκαν στο εσωτερικό δίκαιο τα άρθρα 26 και 32 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ, αντίστοιχα (πρβλ. άρθρα 24 και 25 π.δ. 60/2007 και άρθρα 30 και 31 της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ, αντίστοιχα, και βλ. σχετικώς ΔΕΚ - ΔΕΕ, αποφάσεις της 8ης Απριλίου 2008, C 337/05, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 2008, I-2173, σκέψη 56, της 23ης Απριλίου 2009, C-292/07, Επιτροπή κατά Βελγίου, EU:C:2009:246, σκέψεις 105-106, της 11ης Σεπτεμβρίου 2014, C-19/13, Ministero dell' Interno κατά Fastweb SpA και Telecom Italia SpA, EU:C:2014:2194, σκέψη 49, της 7ης Σεπτεμβρίου 2016, C -549/14, Finn Frogne A/S κατά Rigspolitiet ved Center for Beredskabskommunikation, EU:C:2016:634, σκέψη 35). Συναφώς επισημαίνεται ότι οι ανωτέρω διατάξεις στο μέτρο που εισάγουν εξαιρέσεις που συνιστούν παρέκκλιση από τη βασική ρύθμιση, δηλαδή από τους κανόνες που αποσκοπούν στη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των αναγνωριζομένων από τη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Σ.Λ.Ε.Ε.) δικαιωμάτων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, πρέπει να αποτελούν αντικείμενο συσταλτικής ερμηνείας, το δε βάρος αποδείξεως περί του ότι συντρέχουν όντως οι έκτακτες περιστάσεις που δικαιολογούν την απόκλιση το φέρει αυτός που τις επικαλείται (βλ. υπό το πνεύμα αυτό ΔΕΚ - ΔΕΕ, αποφάσεις της 10ης Μαρτίου 1987, C-199/85, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 1987, σ. 1039, σκέψη 14, της 18ης Μαΐου 1995, C-57/94, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 1995, σ. I-1249, σκέψη 23, της 28ης Μαρτίου 1996, C-318/94, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλ. 1996, σ. I-1949, της 10ης Απριλίου 2003, C-20/01 και C-28/01, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλ. 2003, I-360, σκέψη 58, της 14ης Σεπτεμβρίου 2004, C-385/02, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 2004, σ. I-8121, σκέψη 19, της 14ης Οκτωβρίου 2004, C-340/02, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλ. 2004, I-9845, σκέψη 38, και της 2ας Ιουνίου 2005, C-394/02, Επιτροπή κατά Ελλάδας, Συλλ. 2005, I-4713, σκέψη 33, της 8ης Απριλίου 2008, C- 337/05, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 2008, I-2173, σκέψεις 57-58, της 27ης Οκτωβρίου 2011, C - 601/10, Επιτροπή κατά Ελληνικής Δημοκρατίας, Συλλ. 2011, I-00163, σκέψη 32).

10. Από τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης υπόθεσης, σχετικά με τη συνδρομή των προϋποθέσεων προσφυγής στην αιτούμενη διαδικασία, προκύπτουν τα ακόλουθα:

(i) Ως προς την ύπαρξη κατεπείγουσας ανάγκης που δεν συμβιβάζεται με τις προθεσμίες που επιτάσσουν άλλες διαδικασίες:

Η αιτούσα αναφέρει ότι «*Η καθαριότητα των Αθλητικών Εγκαταστάσεων, αποτελεί μείζον ζήτημα για την διαφύλαξη της δημόσιας υγείας, η προστασία της οποίας είναι επιβεβλημένη καθώς στους Αθλητικούς χώρους προσέρχονται καθημερινά εργαζόμενοι, αθλούμενοι πολίτες, ομάδες, σύλλογοι, σωματεία και τα μέλη των ΚΑΠΗ, ανήλικοι προσχολικών και σχολικών μονάδων, ενώ τα δύο αθλητικά κέντρα, το κλειστό γυμναστήριο «ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΗΣ ΧΑΡΑ ΚΑΡΥΑΜΗ» και το ανοικτό γήπεδο ποδοσφαίρου-τένις, παραχωρούνται τακτικά για προγραμματισμένες αθλητικές εκδηλώσεις.*

Υπό τις παρούσες δε συνθήκες υφίσταται αδυναμία κάλυψης των υπηρεσιών αυτών με περαιτέρω προσφυγή στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης, σύμφωνα με την παρέκκλιση του άρθρου 6 παρ. 10 του ν. 4412/2016, εφόσον ήδη έχει εξαντληθεί η σχετική ευχέρεια, η δε ολοκλήρωση του εν εξελίξει διαγωνισμού δεν αναμένεται στο αμέσως χρονικό διάστημα και το προσωπικό του Δήμου δεν επαρκεί για την αντιμετώπιση της ανακύψασας ανάγκης.»

Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι η ανάγκη ανάθεσης των επίμαχων υπηρεσιών παρίσταται κατεπείγουσα, όπως κρίθηκε και στην υπ' αριθ. Δ56ΕΑΔΗΣΥ/2023 σύμφωνη γνώμη, καθώς και ότι δεν συμβιβάζεται με τις προθεσμίες που επιτάσσουν άλλες διαδικασίες, καθόσον η καθαριότητα των αθλητικών εγκαταστάσεων τις οποίες χρησιμοποιεί καθημερινά μεγάλος αριθμός δημοτών και επιπλέον διατίθενται για τη διεξαγωγή προγραμματισμένων αθλητικών εκδηλώσεων, είναι απολύτως αναγκαία για την προστασία της δημόσιας υγείας. Υπό τις παρούσες δε συνθήκες υφίσταται αδυναμία κάλυψης των υπηρεσιών αυτών με περαιτέρω προσφυγή στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης, σύμφωνα με την παρέκκλιση του άρθρου 6 παρ. 10 του ν. 4412/2016, εφόσον ήδη έχει εξαντληθεί η σχετική ευχέρεια, η δε ολοκλήρωση του εν εξελίξει διαγωνισμού δεν αναμένεται στο αμέσως χρονικό διάστημα και το προσωπικό του Δήμου δεν επαρκεί για την αντιμετώπιση της ανακύψασας ανάγκης, λαμβάνοντας υπόψη και το γεγονός ότι η σύμβαση που συνήφθη με την προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης του άρθρου 32 παρ. 2 γ' του Ν.4412/2016, έληξε στα τέλη Αυγούστου τρέχοντος έτους.

(ii) Ως προς την ύπαρξη απρόβλεπτης περίπτωσης:

A. Ως απρόβλεπτη περίπτωση, γενεσιουργό της κατεπείγουσας ανάγκης, η Αρχή έκανε δεκτή, με την αριθμ. Δ56/17.5.2023 σύμφωνη γνώμη της, τη ματαίωση του πρώτου διαγωνισμού λόγω της επελθούσας νομοθετικής μεταβολής ως προς τις κατώτατες αμοιβές του εργατικού δυναμικού, της αύξησης του φυσικού αντικειμένου με την προσθήκη νέων αθλητικών χώρων, και συνακόλουθα του οικονομικού αντικειμένου της σύμβασης, η οποία επέφερε μη αναμενόμενη καθυστέρηση που οδήγησε στην ανατροπή του προγραμματισμού της αναθέτουσας αρχής και στην αντικειμενική αδυναμία αυτής να καλύψει άμεσα τις, μη επιδεχόμενες αναβολής, ανάγκες καθαριότητας στις εγκαταστάσεις άθλησης του Δήμου, με συνέπεια τη διακινδύνευση του αγαθού της δημόσιας υγείας, η προστασία του οποίου αποτελεί μείζονα προτεραιότητα, ενόψει και της χρήσης των εγκαταστάσεων από ανηλικούς προσχολικών και σχολικών μονάδων.

Περαιτέρω σημειώνεται ότι ήδη από το αρχικό της αίτημα η αναθέτουσα αρχή είχε αναφερθεί ειδικότερα στο ότι οι τέσσερις συμμετέχουσες εταιρίες προσκόμισαν έντυπα ΕΕΕΣ, από τα οποία προέκυπτε ότι υπήρχαν λόγοι αποκλεισμού για τους οποίους έλαβαν επανορθωτικά μέτρα, τα οποία η αρμόδια Επιτροπή διεξαγωγής του διαγωνισμού όφειλε να αξιολογήσει αν είναι επαρκή ή όχι, επισημαίνοντας ότι: « σε ανάλογες περιπτώσεις διαγωνισμών στο παρελθόν (προ της έκδοσης της υπ' αρ. 102080/24.10.2022 υ.α.) οι αρμόδιες Επιτροπές Διενέργειας των διαγωνισμών παρέθεταν τους επικαλούμενους από τους υποψήφιους οικονομικούς φορείς λόγους αποκλεισμού και τα επικαλούμενα από τους ίδιους επανορθωτικά μέτρα σε απόδειξη

της αξιοπιστίας τους και η Ειδική Επιτροπή της παρ. 9 του αρ. 73 του Ν.4412/2016 αποφαινόταν δεσμευτικά. Η με αριθ. 102080/24.10.2022 (Β' 5623) απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων δημοσιεύθηκε τον Οκτώβριο του 2022, πλην, όμως, η Οδηγία με αρ. 37122 του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων προς τις αναθέτουσες αρχές αναφορικά με την υποβολή αιτημάτων για παροχή σύμφωνης γνώμης από την Επιτροπή της παρ. 9 του αρ. 73 του Ν.4412/2016 μας κοινοποιήθηκε τον Απρίλιο του έτους 2023.

Από την επισκόπηση των διαλαμβανόμενων στην ως άνω Οδηγία/εγκύκλιο προκύπτει ότι το έργο της κατάγνωσης της συνδρομής συγκεκριμένου λόγου αποκλεισμού και εν συνεχεία της αξιολόγησης των επικαλούμενων από τον οικονομικό φορέα ληφθέντων επανορθωτικών μέτρων είναι ιδιαίτερα επίπονη και χρονοβόρα εργασία.» Στην προκειμένη περίπτωση η αρμόδια Επιτροπή Διενέργειας του διαγωνισμού όπως ανέφερε η αιτούσα « έπρεπε να αξιολογήσει πλήθος στοιχείων/προσφυγών και δικαστικών αποφάσεων που της ετέθησαν υπόψη, από τέσσερεις (4) μάλιστα οικονομικούς φορείς , γεγονός που κατέστησε ιδιαίτερα χρονοβόρο και δυσχερές το έργο της, κατά τρόπο που υπερβαίνει τις συνήθεις διαδικασίες και απαιτήσεις μια Επιτροπής Διαγωνισμού. Μάλιστα, δέον να σημειωθεί, ότι λόγω του πλήθους των παραβάσεων της εργατικής νομοθεσίας που έπρεπε να αξιολογηθούν η Επιτροπή είχε αποστείλει και σχετικό αίτημα στο ΣΕΠΕ, το οποίο ως σήμερα δεν έχει απαντηθεί.

Προκειμένου να διευκρινιστούν με ολοκληρωμένο τρόπο τα γεγονότα και οι περιστάσεις που συνδέονταν με τα αναφερόμενα από τους οικονομικούς φορείς παραπτώματα, η Επιτροπή χρειάστηκε να απευθυνθεί σε όλους τους οικονομικούς φορείς ζητώντας διευκρινίσεις και πρόσθετα στοιχεία, γεγονός που είχε ως συνέπεια να σημειωθεί περαιτέρω καθυστέρηση.»

Β. Στο νέο υπό εξέταση αίτημά της η αναθέτουσα αρχή, επιπλέον των όσων ανέφερε στο πρώτο της αίτημα, αναφέρει ότι: « Στις 10/7/2023, κατόπιν συγκέντρωσης όλων των απαραίτητων συμπληρωματικών διευκρινιστικών εγγράφων από τους οικονομικούς φορείς απέστειλε πρακτικό/σχέδιο απόφασης περί εξέτασης της επάρκειας ή μη των επανορθωτικών μέτρων, το οποίο απαντήθηκε με το υπ' αριθμ. πρωτ. ΕΑΔΗΣΥ 3159/2-8-2023 έγγραφο της Γνωμοδοτικής Επιτροπής περί Επάρκειας Επανορθωτικών Μέτρων. Στο έγγραφό της αυτό, όμως, η Γνωμοδοτική Επιτροπή απείχε από την έκδοση γνώμης αναπέμποντας την υπόθεση στην αναθέτουσα αρχή για να ενεργήσει σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα σ' αυτό. Όσον αφορά ειδικότερα στους δύο από τους τέσσερεις συνολικά οικονομικούς φορείς η Γνωμοδοτική Επιτροπή επικαλέστηκε προηγηθείσες γνωμοδοτήσεις της υπέρ της επάρκειας ή μη των ληφθέντων από τους οικονομικούς αυτούς φορείς επανορθωτικών μέτρων. Στο προκείμενο στάδιο εκκρεμεί η μελέτη των πολυσέλιδων αυτών γνωμοδοτήσεων και η σύνταξη και αποστολή εκ νέου σχεδίου απόφασης σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στο υπ' αριθμ. πρωτ. ΕΑΔΗΣΥ 3159/2-8-2023 έγγραφο της Γνωμοδοτικής Επιτροπής, που είναι επίσης επίπονο έργο. Δεδομένης της περιόδου των θερινών διακοπών του Αυγούστου και της απουσίας λόγω άδειας των μελών της Επιτροπής Διενέργειας του Διαγωνισμού εντός των αμέσως επόμενων ημερών θα διαβιβαστεί στην Οικονομική Επιτροπή του Δήμου εισήγηση για την ανακήρυξη προσωρινού αναδόχου.»

Επισημαίνεται, ότι στο πλαίσιο εξέτασης της συνδρομής της κατεπείγουσας ανάγκης, η οποία οφείλεται σε απρόβλεπτα γεγονότα, έχει κριθεί ότι η τήρηση χρονοβόρων, ενδεχομένως, διαδικασιών διενέργειας διαγωνισμών, εξαιτίας των δημοσιεύσεων ή της υποβολής ενστάσεων, προσφυγών και αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων από τους συμμετέχοντες, δεν συνιστά, κατά κανόνα, απρόβλεπτη περίπτωση συνδεόμενη αιτιωδώς με την κατεπείγουσα ανάγκη απευθείας ανάθεσης της σχετικής σύμβασης (πρβλ. ΣτΕ 1747/2011, 156/2022 ΔΕφ Πειρ (Ακυρ.), Τμ. VI Ελ. Συν. 91/2007 και 205/2007, Τμ. IV 160/2013, 182/2014 και αποφάσεις της Αρχής 1, 25, 30, 49, 73, 93/2014, 159, 160/2016, Δ61/2019, Δ12 ΕΑΔΗΣΥ/2022). Ο κάθε φορέας, άλλωστε οφείλει να προγραμματίζει τις ανάγκες του και να ξεκινά τις κατά περίπτωση νόμιμες διαδικασίες στον κατάλληλο χρόνο, ούτως ώστε να είναι σε θέση να τις περατώσει έγκαιρα.

Εξυπακούεται δε ότι μια επιμελής αναθέτουσα αρχή οφείλει να έχει ξεκινήσει εγκαίρως τις διαδικασίες σύναψης, όσο και την επιλογή των κατάλληλων εργαλείων και μέσων/ διαδικασιών που παρέχονται από το δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων προς επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου και συνάδουν με το ενωσιακό δίκαιο.

Ως απρόβλεπτη περίπτωση, γενεσιουργό της κατεπείγουσας ανάγκης, η αναθέτουσα αρχή με το αίτημά της προβάλλει εκ νέου τα υπό Α. ανωτέρω αναφερόμενα, που είχε επικαλεστεί και στο αρχικό αίτημά της. Ειδικότερα, με την υπ' αριθ. 56ΕΑΔΗΣΥ/2023 Γνώμη της Αρχής, έγιναν δεκτές περιστάσεις που προκάλεσαν πρόσθετη μη εκτιμώμενη καθυστέρηση στην ολοκλήρωση της διαγωνιστικής διαδικασίας και ως εκ τούτου συνεκτιμήθηκε η αδυναμία πρόβλεψης αυτών από την αναθέτουσα αρχή (πρβλ. και ενδεικτικά ΕΛΣ Τμήμα 35/2008, ΝΣΚ 17/2010 καθώς και Δ 62/2018, Δ 98/2020, Δ 33/2021 σύμφωνες γνώμες της Αρχής). Σε κάθε περίπτωση, όμως, όταν η αναθέτουσα αρχή προσφεύγει για δεύτερη φορά στην εξαιρετική διαδικασία του 32 παρ. 2 περ. γ', δεν αρκεί η αναφορά στους λόγους που την οδήγησαν να προσφύγει για πρώτη φορά, αλλά πρέπει να βεβαιώνεται αιτιολογημένα ότι οι ανωτέρω λόγοι (αρχικοί ή νέοι) συντρέχουν και για την εκ νέου προσφυγή στην εν λόγω διαδικασία (ΣτΕ 1747/2011 σκ. 5, ΔΕΦ Πειρ 156/2022 (Ακυρωτικός Σχηματισμός), Δ12ΕΑΔΗΣΥ/2022 γνώμη της Αρχής) .

Εν προκειμένω, η αναθέτουσα αρχή **επικαλείται, εκτός από τις αρχικά επικαλούμενες περιστάσεις, ως νέα απρόβλεπτη περίπτωση την καθυστέρηση**, η οποία προκλήθηκε συνεπεία της αποστολής του υπ' αριθμ. ΕΑΔΗΣΥ3159/02-08-2023 εγγράφου της Γνωμοδοτικής Επιτροπής Επάρκειας Επανορθωτικών Μέτρων, με το οποίο ζητάει από την Αναθέτουσα Αρχή να προβεί σε επιπλέον ενέργειες (βλ υπο 5 της παρούσας). Ειδικότερα αναφέρει ότι « *Η έκδοση της υπ' αριθμ. 37122/21-04-2023 νέας οδηγίας του Υπουργείου Ανάπτυξης για την υποβολή αιτημάτων για παροχή σύμφωνης γνώμης από την Επιτροπή της παρ. 9 του άρθρου 73 του Ν. 4412/16, σχετικά με τις προϋποθέσεις επανεξέτασης επανορθωτικών μέτρων, ανέτρεψε το έργο της αρμόδιας Επιτροπής Διενέργειας του διαγωνισμού και το κατέστησε δυσκολότερο και περισσότερο χρονοβόρο. Ειδικότερα πριν τη σύνταξη και την αποστολή του σχεδίου απόφασης η επιτροπή διαγωνισμού όφειλε να εξετάσει εάν τα επικαλούμενα από τους τέσσερις (4) οικονομικούς φορείς ληφθέντα επανορθωτικά μέτρα είναι σαφή, συγκεκριμένα, αναλυτικά, αποδείξιμα και επαρκή και αν τεκμηριώνονται από τα σχετικά αποδεικτικά έγγραφα καθώς και να διαβιβάσει,*

προς γνωμοδότηση, σχέδια αποφάσεων πλήρη και επαρκώς αιτιολογημένα, χωρίς μια απλή παράθεση των γεγονότων, όπως συνέβαινε στο παρελθόν».

Εκτιμώντας τα ανωτέρω, στην κρινόμενη υπόθεση, δεν συντρέχει η υπό εξέταση προϋπόθεση για την εφαρμογή της εξαιρετικής διάταξης του άρθρου 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016.

(iii) Ως προς την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της απρόβλεπτης περίπτωσης και της κατεπείγουσας ανάγκης που ανακύπτει:

Για τη συνδρομή των προϋποθέσεων εφαρμογής της εφαρμοστέας διάταξης του άρθρου 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016, θα πρέπει η κατεπείγουσα ανάγκη που επικαλείται η αναθέτουσα αρχή να οφείλεται σε απρόβλεπτες περιστάσεις, με τις οποίες να τελεί σε αιτιώδη συνάφεια.

Με τη Δ56ΕΑΔΗΣΥ/2023 σύμφωνη γνώμη της Αρχής έγινε δεκτό ότι η εμπλοκή του αρχικά διενεργηθέντος και ματαιωθέντος διαγωνισμού, σε συνδυασμό με την ανάγκη αύξησης του συμβατικού (φυσικού και οικονομικού) αντικειμένου, τελεί, στην υπό κρίση περίπτωση, σε αιτιώδη συνάφεια με την αδυναμία της αναθέτουσας αρχής να καλύψει με άλλον τρόπο την ενεστώσα και άμεση ανάγκη παροχής των εν λόγω υπηρεσιών στις λειτουργούσες αθλητικές εγκαταστάσεις της.

Περαιτέρω,, η αιτούσα αναφέρει ότι:

««[...] Η εκ του νόμου προκαθορισμένη τασσόμενη προθεσμία των σαράντα (40) ημερών, από την ημερομηνία αποστολής του φακέλου στην αρμόδια Επιτροπή της παρ. 9 του άρθρου 73 του Νόμου 4412/2016 για την τελική γνωμοδότησή της επί των επικαλούμενων επανορθωτικών μέτρων των οικονομικών φορέων, θα επιφέρει περαιτέρω καθυστέρηση στην ολοκλήρωση του εν λόγω διαγωνισμού.»

(iv) Ως προς το ότι, οι περιστάσεις που επικαλούνται οι Αναθέτουσες Αρχές για την αιτιολόγηση της κατεπείγουσας ανάγκης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να απορρέουν από δική τους ευθύνη

Με τη Δ56ΕΑΔΗΣΥ/2023 σύμφωνη γνώμη της Αρχής, έγινε δεκτό ότι η ανακύψασα απρόβλεπτη περίπτωση, ως αιτιολογικός παράγων εφαρμογής της αιτούμενης διαδικασίας, δεν ανάγεται στη σφαίρα ευθύνης της αναθέτουσας, καθόσον η τελευταία εκκίνησε εγκαίρως τη σχετική διαγωνιστική διαδικασία και η μελέτη του αρχικώς ματαιωθέντος διαγωνισμού εκπονήθηκε τον Μάρτιο του 2022. Ότι λόγω της επελθούσας νομοθετικής μεταβολής στα ποσά των κατώτατων αποδοχών και της επέκτασης των αθλητικών εγκαταστάσεων, απαιτήθηκε αναπροσαρμογή του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου της σύμβασης, σύμφωνα με τις νέες προδιαγραφές που απέστειλε το αρμόδιο αθλητικό τμήμα του Δήμου. Τέλος, ότι τα ως άνω γεγονότα, συνεπεία των οποίων ανατράπηκε ο αρχικός προγραμματισμός της αναθέτουσας, εκφεύγουν της ευθύνης της, καθόσον η ίδια ενήργησε εντός του μέτρου της αξιούμενης επιμέλειας για την έγκαιρη κάλυψη των αναγκών της.

Κατόπιν υποβολής του νέου υπό εξέταση αιτήματος παροχής σύμφωνης γνώμης, αναφορικά με την εν λόγω προϋπόθεση, από τα στοιχεία του φακέλου διαφαίνεται ότι

η αναθέτουσα αρχή δεν επέδειξε την απαιτούμενη επιμέλεια σε όλα τα βήματα της διαδικασίας ανάθεσης της σχετικής σύμβασης, εφόσον γνώριζε από τις 21-04-2023 (ημερομηνία κοινοποίησης της νέας οδηγίας του Υπουργείου Ανάπτυξης για την υποβολή αιτημάτων για παροχή σύμφωνης γνώμης από την Επιτροπή της παρ. 9 του άρθρου 73 του Ν. 4412/16) ότι έχει αλλάξει η διαδικασία ενώπιον της σχετικής επιτροπής εξέτασης των επανορθωτικών μέτρων.

(ν) Ως προς την ανάθεση της σύμβασης στο απολύτως απαραίτητο μέτρο:

Επισημαίνεται ότι στο πλαίσιο κρίσης της πλήρωσης της συγκεκριμένης περίπτωσης, θα πρέπει να προσδιορίζεται επακριβώς το αναγκαίο μέτρο ανάθεσης της σκοπούμενης σύμβασης. Ως προς τη συγκεκριμένη προϋπόθεση συνδρομής της επικαλούμενης διάταξης του άρθρου 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016, σημειωτέον ότι, όπως έχει σχετικώς κριθεί (βλ. ενδεικτικά 1/2012, 24/2012, 348/2014, 56/2015 Δ75/2019 Γνώμες της Αρχής), λόγω του εξαιρετικού χαρακτήρα της διάταξης, η εφαρμογή της συγκεκριμένης εξαιρετικής διαδικασίας για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων κατόπιν διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης επιτρέπεται επί τη βάση της προσωρινής και άμεσης κάλυψης των επικαλούμενων κατεπειγουσών και επιτακτικών αναγκών και όχι του συνόλου των παγίων και διαρκών αναγκών της αναθέτουσας αρχής, ενώ για τις υπηρεσίες που είναι απαραίτητες μετά την περίοδο της προσωρινής κάλυψης της κατεπειγουσας ανάγκης η αναθέτουσα αρχή έχει τη δυνατότητα να προσφύγει σε ανοιχτή ή κλειστή διαδικασία σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Επομένως, το κατ' επίκληση της ανωτέρω διάταξης του ν. 4412/2016 αίτημα πρέπει να υποβάλλεται στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο και όχι να καλύπτει το σύνολο των αναγκών της αιτούσας αναθέτουσας αρχής, καθώς αυτές μπορούν να καλύπτονται με δημόσιες συμβάσεις που συνάπτονται με τις συνήθειες (ανοικτή ή κλειστή) διαγωνιστικές διαδικασίες ανάθεσης (βλ. ενδεικτικά Δ127/2018, Δ75/2019, Δ84/2019, Δ 33/2021 Γνώμες της Αρχής).

Η αιτούσα ζητά την έγκριση για προσφυγή στην εν λόγω διαδικασία για το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα επειδή όπως αναφέρει: *"Σχετικά με την προσφυγή του Δήμου Ηρακλείου Αττικής στη διαδικασία διαπραγμάτευσης λόγω κατεπείγουσας ανάγκης οφειλόμενης σε γεγονότα απρόβλεπτα, το χρονικό διάστημα **20 εβδομάδων** μηνών το οποίο αντιστοιχεί περίπου σε **4 ½ μήνες** από την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης παρίσταται εύλογο, καθόσον δεν υπερβαίνει το απολύτως απαραίτητο μέτρο δεδομένου ότι:*

*Εντός του χρονικού διαστήματος των είκοσι **20 εβδομάδων (4 ½ μήνες)**, αναμένεται να έχουν τελεσφορήσει ως προς την διεξαγωγή του ηλεκτρονικού διαγωνισμού τα κάτωθι:*

α) με το 16298/10-08-2023 έγγραφο της Ειδικής Επιτροπής του Υπουργείου Ανάπτυξης, περιήλθαν εις γνώση της επιτροπής διεξαγωγής του διαγωνισμού περαιτέρω προηγηθείσες γνωμοδοτήσεις για τους δύο από τους τέσσερις συνολικά οικονομικούς φορείς. Κατά συνέπεια αξιολογούνται τα επιπρόσθετα στοιχεία – γνωμοδοτήσεις των οικονομικών φορέων καθώς και η αποστολή των σχετικών

σχεδίων απόφασης στην Ειδική Επιτροπή του Υπουργείου Ανάπτυξης εντός του προσεχούς χρονικού διαστήματος.

β) η έκδοση απόφασης για την διαπίστωση της επάρκειας των επανορθωτικών μέτρων των συμμετεχόντων οικονομικών φορέων η οποία τάσσεται εκ του νόμου εντός σαράντα (40) ημερών, η οποίες αντιστοιχούν περίπου σε **6 εβδομάδες (1 ½ μήνας)** από την περιέλευση του φακέλου στην Ειδική Επιτροπή και η έκδοση οριστικής απόφασης.

γ) ο ορισμός του προσωρινού και του οριστικού αναδόχου του διαγωνισμού κατόπιν των αντίστοιχων συνεδριάσεων της οικονομικής επιτροπής κατόπιν ολοκλήρωσης των σταδίων συμπεριλαμβανομένου και του χρόνου αναμονής ενστάσεων εντός των χρονικών ορίων που θέτονται από την παρ. 1 και 2 του άρθρου 221^Α Ν.4412/16, τα οποία αντιστοιχούν συνολικά περίπου σε **9 εβδομάδες (2μήνες)**.

δ) η αποστολή του φακέλου διαγωνισμού στο αρμόδιο κλιμάκιο Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου και η έκδοση σχετικής πράξης σε χρονικό διάστημα περίπου **5 εβδομάδων (1 μήνας)**.

Στη σύμβαση που θα προκύψει από τη διαπραγμάτευση, **θα περιληφθεί ρητή επιφύλαξη περί αυτοδίκαιης και αζημίως για την αναθέτουσα αρχή, λύσης αυτής, εάν στο μεταξύ αναδειχθεί νωρίτερα ανάδοχος από την τρέχουσα διαγωνιστική διαδικασία**.

Επίσης, όσον αφορά στην οικονομική αποτύπωση του προϋπολογισμού της σύμβασης προκύπτουν τα εξής:

Ο ενδεικτικός προϋπολογισμός της μελέτης ανέρχεται στο ποσό των **68.715,60 € συμ/νου ΦΠΑ για 20 εβδομάδες (4 ½ μήνες)**, ποσό το οποίο ανάγεται σε **3.435,78 € ανά εβδομάδα** και σε **13.743,12 € ανά μήνα**."

Κατόπιν των ανωτέρω, διαφαίνεται ότι το αίτημα υποβλήθηκε στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο, για την κάλυψη των άμεσων αναγκών καθαρισμού των αθλητικών εγκαταστάσεων.

IV. Συμπέρασμα

Ενόψει όλων των προεκτεθέντων, με βάση το διδόμενο πραγματικό και από την υπαγωγή αυτού στις προαναφερόμενες και ερμηνευόμενες διατάξεις, επί του τεθέντος ερωτήματος, η Επιτροπή ομόφωνα αποφασίζει:

Την μη παροχή σύμφωνης γνώμης επί του αιτήματος του **Δήμου Ηρακλείου Αττικής**, για την προσφυγή στη διαδικασία διαπραγμάτευσης, σύμφωνα με το άρθρο 32 παρ. 2 περιπτ. γ, του ν.4412/2016, για την ανάθεση σύμβασης υπηρεσίας καθαρισμού αθλητικών εγκαταστάσεων προϋπολογιζόμενης αξίας 55.415,80 ευρώ άνευ ΦΠΑ, για χρονικό διάστημα είκοσι (20) εβδομάδων, **λόγω μη συνδρομής των οικείων προϋποθέσεων**.

Αθήνα, 20 Σεπτεμβρίου 2023

Η Προεδρεύουσα Σύμβουλος

Ευαγγελία Κουτούπα